

REVITALIZACIJA IZVIRNE MLAKE NA MAKOTERJEVEM BREGU V SELU Z EKOREMEDIACIJAMI

Mlaka leži v neposredni bližini romanske rotunde. (Foto: Kikec, junij 2007.)

POSTOPEK OBNOVE MLAKE Z NAMENOM, DA SE V NJEJ ZADRŽUJE VODA

1. V sušnem obdobju smo ročno, z lopato, motiko in grabljami odstranili zaraščeno rastlinje. Rastlinje v mlaki smo pokosili, odstranili smo suha stebela rogoza. Odstranjena odvečna zemlja se je po testni analizi (vsebnost Na, P, NO₃ in drugih komponent) odložila na njive.
2. Po očiščenju kotanje mlake smo očistili majhen izvir na dnu, da lahko voda nemoteno priteka na površje. Notranjost mlake smo zatesnili z ilovico, ki je bila položena v več plasteh, da se zagotovi vodotesnost.
3. Dotok vode je bil dovolj močan, da se je mlaka sama zapolnila z vodo.
4. Mlaka se bo občasno vzdrževala tako, da se bo z grabljami odstranilo rastlinje, s čimer se bo lahko v njej zadržalo čim več vode.
5. V okolici mlake smo zasadili vegetacijski pas trstičja.

Mlako smo urejali s pomočjo lokalnega prebivalstva v okviru delovnih akcij. (Foto: Kikec, september 2007.)

Po ureditvi mlake smo okrog postavili ograjo, da smo zagotovili ustrezno varnost. (Foto: Kikec, april 2007.)

Mlaka v Selu v Občini Moravske Toplice na Goričkem je v preteklosti pomenila pomemben vir vode za napajanje živine in zalivanje njiv. Polni se s padavinsko vodo ter z majhnim izvirov na dnu. Glinene prsti omogočajo zadrževanje vode. Njena globina znaša 1,5 m. Mlaka se je z leti deloma zasula in zarasla, s tem pa so bile onemogočene nekatere osnovne ekosistemske funkcije: ni delovala pufersko in čistilno, zaradi delnega zasipanja je bila onemogočena naselitev določenih rastlinskih in živalskih vrst, s tem pa se je zmanjšala njena biodiverziteteta. Zato smo se odločili mlako obnoviti in ji ponovno vrniti življenje.

Mlaka se je z leti zarasla ter se deloma zasula. (Foto: Kikec, julij 2007.)

Izvir priteče iz debele plasti ilovice in je dovolj močan, da vzdržuje nivo vode v mlaki. (Foto: Kikec, avgust 2007.)

Za mlake Goričkega je značilna velika biotska pestrost. Vlagoljubne vrste si sledijo v ekosistemskem zaporedju – krogih.

- **Suhi del mlake** poraščajo hitro rastoče rastlinske vrste, ki pospešujejo zaraščanje mlake, najpogosteje najdemo navadno ločje (*Juncus effusus*), nitrofilne vrste – dresni (*Polygonum* spp.), kislice (*Rumex* spp.).
- **Občasno suhi del mlake** poraščajo močvirske vrste rastlin: širokolistni rogoz (*Typha latifolia*), ostri šaš (*Carex gracilis*), navadni skutnik (*Peplis portula*), rumeni blatnik (*Nuphar luteum*), različne vrste sit (*Eleocharis* spp.).
- Vodne rastline so omejene na **del mlake, ki je stalno pod vodo**. To so plavajoče in delno potopljene rastline iz družine vodelečevk (*Lemnaceae*) ter ukoreninjene vodne rastline: različni dristavci (*Myriophyllum spicatum*), račja zel (*Elodea canadensis*).

V in ob mlaki najdemo tudi številne živalske vrste: modrozelenka deva (*Aeshna cyanea*), zelena rega (*Hyla arborea*), veliki pupek (*Triturus carnifex*) obrobljen kozak (*Dytiscus marginalis*) in druge.

Zaradi neposredne bližine intenzivno obdelovane njive ter lokalne ceste smo ob mlaki zasadili **vegetacijski pas**, ki zadržuje širjenje škodljivih snovi v vodo in tako ohranja dobro ekološko stanje v mlaki.

Vegetacijski pas:

- zavira prehitro odtekanje vode s površine tal,
- razgrajuje pesticide in nitrate v prsteh,
- zmanjšuje hitrost vetra,
- je pomemben habitat rastlin in živali,
- je vizualna obogatitev pokrajine.

Mlaka je bila obnovljena s pomočjo Heliosovega sklada za ohranjanje čistih slovenskih voda, ki sta ga ustanovila Helios in Ministrstvo za okolje in prostor. V projektu so sodelovali: Helios, MOP, Občina Moravske Toplice, TIC Moravske Toplice, OS Fokovci, Društvo geografov Pomurja in Filozofska fakulteta Maribor, Mednarodni center za ERM.

Filozofska fakulteta,
Mednarodni center za ERM

dr. Ana Vovk Korže in Tatjana Kikec